

ข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

ฉบับที่ ๖

ว่าด้วยโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท

เพื่อให้การดำเนินการตามโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท ภายใต้อำนาจการเสริมการพัฒนาชนบทและชุมชน (มพช.) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๓ เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจตามความในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๐ (๖) และ (๗) คณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จึงกำหนด ข้อบังคับ ว่าด้วยโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนและชนบท ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ฉบับที่ ๖ ว่าด้วยโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้

“โครงการ” หมายความว่า โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท

“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

“คณะกรรมการโครงการ” หมายความว่า คณะกรรมการโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

ข้อ ๔ ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้รักษาการตามข้อบังคับนี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามข้อบังคับโดยไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับหรือมติอื่น ๆ ของ คณะกรรมการ

หมวด ๑

คณะกรรมการโครงการและการดำเนินโครงการ

ข้อ ๕ ให้แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน จำนวน ๕ คน โดยให้มีองค์ประกอบจากหลายฝ่าย คือ ผู้แทนชุมชน ๕ คน, ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ๑ คน ผู้แทนหน่วยงานภาคเอกชน ๑ คน (องค์กรพัฒนาเอกชน) และผู้ทรงคุณวุฒิ ๑ คน ทั้งนี้ ให้ผู้อำนวยการสถาบัน ฯ เป็นประธานโดยให้คณะกรรมการโครงการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (๑) ให้ข้อเสนอแนะนโยบายการบริหารโครงการ
- (๒) กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์การพิจารณาโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนให้ตรงตามหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ
- (๓) พิจารณานุมัติโครงการตามข้อ (๒) ซึ่งได้มีกระบวนการพิจารณาเบื้องต้นจากพื้นที่ระดับจังหวัดหรือระดับภาคมาแล้ว
- (๔) พัฒนาขบวนการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนและพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนขององค์กรชุมชน
- (๕) บริหารการเงินของโครงการ
- (๖) ติดตามประเมินผลโครงการ
- (๗) แต่งตั้งคณะทำงานตามความจำเป็นและเหมาะสม

ข้อ ๖ ให้มีคณะทำงานเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่กลั่นกรองพิจารณาโครงการทั้งด้านการพัฒนาและสินเชื่อ โดยมีองค์ประกอบจากผู้แทนองค์กรชุมชน และฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๗ การดำเนินโครงการแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

- ๑) โครงการที่ให้สินเชื่อแก่กลุ่มเป้าหมาย ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยเน้นให้องค์กรชุมชนบริหารจัดการสินเชื่อร่วมกันในระดับเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาสภาพคล่องได้อย่างรวดเร็ว และทั่วถึง เรียกว่า “โครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน” วงเงินงบประมาณ ๔๐๐ ล้านบาท

๒) โครงการที่สนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งและความสามารถในการบริหารจัดการขององค์กรชุมชนและเครือข่าย เรียกว่า “โครงการสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน” วงเงินงบประมาณ ๑๐๐ ล้านบาท

หมวด ๒

โครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

ข้อ ๘ กลุ่มเป้าหมายของโครงการ กำหนดไว้ดังนี้

๑) คนจนในเมืองและชนบท ที่รวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชน หรือเครือข่ายองค์กรชุมชนที่มีการออม หรือการลงทุนร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการการเงินร่วมกันและมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินในระบบได้น้อย โดยเน้นให้องค์กรชุมชนบริหารจัดการสินเชื่อร่วมกันในระดับเครือข่าย

๒) เป็นองค์กรชุมชนที่ยังไม่เคยได้รับการสนับสนุนสินเชื่อจากโครงการแก้ไขปัญหาด้านการเงินและสินเชื่อสำหรับคนจนในเมือง

คุณสมบัติขององค์กรผู้เสนอใช้บริการสินเชื่อ

ข้อ ๙ องค์กรชุมชนผู้เสนอใช้บริการสินเชื่อในโครงการ จะต้องเป็นองค์กรชุมชน หรือเครือข่ายองค์กรชุมชน ทั้งภาคชนบทและเมือง ที่จัดตั้งและดำเนินกิจกรรมมาไม่ต่ำกว่า ๖ เดือน และมีรูปแบบวิธีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีระบบการเงินบัญชีที่เปิดเผยมตรวจสอบได้

วัตถุประสงค์ของสินเชื่อ

ข้อ ๑๐ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ให้บริการสินเชื่อเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(๑) เพื่อจัดให้มีสินเชื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาในภาวะวิกฤต ที่จะช่วยแก้ไขปัญหาสภาพคล่องขององค์กร และกระจายสินเชื่อไปให้สมาชิกนำไปแก้ไขปัญหาปลดเปลื้องหนี้ในระบบ และลงทุนประกอบอาชีพได้อย่างรวดเร็ว และทั่วถึง

(๒) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม และองค์กรการเงินชุมชน

(๓) เพื่อพัฒนาระดับขีดความสามารถและการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชนในการบริหารจัดการชุมชน

(๔) เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดระบบสวัสดิการของชุมชน
การเสนอใช้สินเชื่อ

ข้อ ๑๑ การเสนอสินเชื่อมุ่งเน้นให้องค์กรชุมชนบริหารจัดการสินเชื่อร่วมกันในระดับเครือข่าย การเสนอใช้บริการสินเชื่อให้องค์กรชุมชนเสนอข้อมูล ปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสมาชิกและองค์กร โครงการและกิจกรรมที่จะใช้สินเชื่อเพื่อแก้ปัญหา

การพิจารณาสินเชื่อ

ข้อ ๑๒ ให้คณะทำงานเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนระดับจังหวัด เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของโครงการที่เสนอขอใช้สินเชื่อในเบื้องต้นแล้ว เสนอเข้ารับการกลั่นกรองในเวทีเรียนรู้ระดับภาค จากนั้นเสนอให้คณะกรรมการโครงการพิจารณา

ข้อ ๑๓ การพิจารณาสินเชื่อให้พิจารณาจากเกณฑ์ต่อไปนี้

(๑) สภาพ และปริมาณของปัญหา/ความต้องการของสมาชิกในชุมชน องค์กรสมาชิกและเครือข่ายผู้เสนอใช้สินเชื่อ

(๒) คุณภาพและความสามารถในการบริหารจัดการขององค์กรผู้เสนอใช้สินเชื่อ

(๓) วัตถุประสงค์และความเป็นไปได้ของแผนงานโครงการ และความสอดคล้องกับปัญหา

(๔) ประโยชน์และผลกระทบจากการใช้สินเชื่อที่เกิดขึ้นกับสมาชิกและองค์กร

(๕) ความสามารถในการชำระคืน

วงเงินสินเชื่อ

ข้อ ๑๔ วงเงินสินเชื่อกำหนดไว้ดังนี้

วงเงินสินเชื่อ ใช้หลักการกระจายตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยพิจารณาจากจำนวนองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนที่มีอยู่ โดยในเบื้องต้นให้อยู่ในวงเงินจังหวัดละไม่เกิน ๕ ล้านบาท

อัตราดอกเบี้ย

ข้อ ๑๕ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน คิดอัตราดอกเบี้ยกับองค์กรเครือข่าย ร้อยละ ๑ ต่อปี โดยองค์กรเครือข่ายสามารถคิดอัตราดอกเบี้ยกับองค์กรชุมชนและสมาชิกได้ตามความเหมาะสมกับการบริหารจัดการและจัดระบบสวัสดิการให้กับชุมชน ทั้งนี้อัตราดอกเบี้ยที่คิดกับองค์กรชุมชนและ

สมาชิกจะต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีกระบวนการพิจารณาแนวทางร่วมกันในระดับจังหวัดหรือระดับภาค

การจ่ายเงินสินเชื่อ

ข้อ ๑๖ เพื่อสนับสนุนให้มีการใช้สินเชื่อตรงตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการโครงการอาจพิจารณาจ่ายสินเชื่อเป็นงวด ๆ โดยมีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้สินเชื่อที่ผ่านมาก่อนการจ่ายสินเชื่องวดต่อไป

ระยะเวลาการชำระคืนสถาบัน

ข้อ ๑๗ กำหนดให้มีการชำระคืนภายในระยะเวลาไม่เกิน ๕ ปี โดยงวดการชำระคืนอาจพิจารณาจากกิจกรรมดำเนินการอย่างน้อยไม่เกิน ๖ เดือนต่องวด

สินเชื่อที่ได้รับชำระคืนจากองค์กรชุมชน

ข้อ ๑๘ สินเชื่อที่ได้รับชำระคืนจากองค์กรชุมชน สถาบันจะนำไปดำเนินการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบทต่อไป

การค้ำประกัน

ข้อ ๑๙ สถาบันกำหนดให้มีหลักประกันสินเชื่อ ดังนี้

(๑) ให้กรรมการองค์กรชุมชน หรือกรรมการเครือข่ายองค์กรชุมชนผู้รู้เป็นผู้ค้ำประกัน สัญญาเงินกู้ และ

(๒) หลักเกณฑ์อื่น ๆ เช่น สมุดเงินฝากของเครือข่ายองค์กรผู้รู้ สังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ หรือหลักประกันอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการโครงการเห็นสมควร

การผิ่ดนัดชำระหนี้

ข้อ ๒๐ ในกรณีองค์กรผู้ใช้สินเชื่อไม่ชำระคืนเงินต้น และหรือดอกเบี้ยได้ตามสัญญาให้ถือว่า ผิ่ดนัดการชำระหนี้ สถาบัน ๆ สามารถเรียกเก็บค่าปรับได้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามประกาศของสถาบัน

การเรียกคืนสินเชื่อ

ข้อ ๒๑ ในกรณีที่องค์กรผู้ใช้สินเชื่อไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งสัญญาและอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันและขบวนการขององค์กรชุมชน ให้ผู้อำนวยการสถาบัน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโครงการมีสิทธิเรียกคืนสินเชื่อคืนบางส่วน หรือเต็มจำนวนที่ยังค้างชำระพร้อมดอกเบี้ยโดยสิ้นเชิง ถึงแม้ยังไม่ถึงกำหนดชำระคืนตามสัญญาก็ตาม

หมวด ๓

โครงการสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน

วัตถุประสงค์

ข้อ ๒๒ โครงการสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ที่ส่งผลให้องค์กรชุมชนเกิดความเข้มแข็งและตอบสนองความต้องการของสมาชิก

๒. เพื่อส่งเสริมและพัฒนา โดยองค์กรชุมชนสามารถเป็นแกนหลักในการสร้างและพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนและธุรกิจชุมชน

๓. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาบทบาทขององค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนให้เป็นแกนหลักและมีส่วนร่วมในกลไกประชาสังคมอันจะก่อให้เกิดการประสานความร่วมมือกันระหว่างภาคีต่าง ๆ ในท้องถิ่น

กลุ่มเป้าหมาย

ข้อ ๒๓ กลุ่มเป้าหมายโครงการสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนได้กำหนดไว้ดังนี้

๑. องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน ทั้งภาคชนบทและเมือง

๒. เครือข่ายประชาสังคม และองค์กรที่บทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาองค์กรชุมชน

คุณสมบัติของผู้เสนอใช้เงินสนับสนุน

ข้อ ๒๔ คุณสมบัติของผู้เสนอใช้เงินโครงการสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนกำหนดไว้ดังนี้

๑. องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน

๑.๑ เกิดการรวมตัวกันของสมาชิก หรือองค์กรชุมชนสมาชิกด้วยความสมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน

๑.๒ มีคณะกรรมการบริหารที่มาจากการเลือกสรรของสมาชิกหรือผู้แทนองค์กรสมาชิก มีระบบการบริหารจัดการ มีการร่วมกันกำหนดกติกา แผนงานขององค์กรหรือเครือข่าย

๑.๓ มีการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาองค์กรและสมาชิกอย่างต่อเนื่อง

๑.๔ มีการบริหารงานและบริหารเงินที่เปิดเผย ซื่อสัตย์ สุจริต สามารถให้ขบวนการชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบได้

๒. เครือข่ายประชาสังคม และองค์กรที่มีบทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาองค์กรชุมชน

๒.๑ จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน

๒.๒ มีระบบการบริหารจัดการ มีกติกา และแบบแผนที่ชัดเจน

๒.๓ มีการดำเนินกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน โดยองค์กรชุมชนที่ส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

๒.๔ มีการบริหารงานและบริหารเงินที่เปิดเผย ซื่อสัตย์ สุจริต สามารถให้ขบวนการชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบได้

การพิจารณาให้ขบสนับสนุน

ข้อ ๒๕ ให้คณะทำงานเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนระดับจังหวัดเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของโครงการที่เสนอขอใช้ขบสนับสนุนในเบื้องต้น แล้วเสนอเข้ารับการกลั่นกรองในเวทีเรียนรู้ระดับภาค จากนั้นเสนอให้คณะกรรมการโครงการพิจารณา

เพื่อสนับสนุนให้มีการใช้ขบพัฒนาความเข้มแข็งตรงตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพคณะกรรมการโครงการอาจพิจารณาจ่ายเงินสนับสนุนเป็นงวด ๆ โดยมีการติดตามประเมินผลก่อนการจ่ายเงินงวดต่อไป

วงเงินสนับสนุน

ข้อ ๒๖ วงเงินสนับสนุนการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน พิจารณาตามความจำเป็นเหมาะสม โดยคำนึงถึงกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องและนำเชื่อถือ โดยในเบื้องต้นแต่ละจังหวัดอยู่ภายใต้วงเงินรวมจังหวัดละไม่เกิน ๘๐๐,๐๐๐ บาท

หมวด ๔

การติดตามตรวจสอบภายในและประเมินผลโครงการ

ข้อ ๒๗ ให้มีการจัดระบบการติดตาม ตรวจสอบการใช้งบประมาณโครงการ โดยจัดให้มีระบบการตรวจสอบกันเองภายในองค์กรชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณและบสินเชื่อ และการตรวจสอบกันเองระหว่างองค์กร รวมทั้งการตรวจสอบจากคณะภายนอกที่ประกอบด้วยผู้แทนจากหลายฝ่าย ตามผลการหารือร่วมกันของคณะกรรมการระดับภาค

ข้อ ๒๘ ให้ผู้อำนวยการรายงานผลการดำเนินงานและการจัดการการเงินให้คณะกรรมการโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท คณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนทราบทุกเดือน

ข้อ ๒๙ เมื่อกลไกการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานพบว่ามีการดำเนินงานที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมกับสมาชิก หรือองค์กรสมาชิก หรือขัดต่อวัตถุประสงค์ของโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท ผู้เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการโครงการสามารถเข้าร่วมแก้ไขปัญหาได้

ข้อ ๓๐ กรณีที่เกิดความเสียหายต่อสมาชิก องค์กรสมาชิก เครือข่าย ขบวนการขององค์กรชุมชนและโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเมืองและชนบท ผู้อำนวยการสถาบัน ฯ มีสิทธิระงับการเบิกจ่ายเงินในบัญชีตามโครงการได้

ข้อ ๓๑ ให้มีการประเมินผลโครงการ โดยคณะบุคคลภายนอกที่เป็นอิสระ

ประกาศ ณ วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม

ประธานกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน